HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ומרי לי׳כרים ופדרים. לא גרסינן לכולי הך גירסא לחי׳כרים ולתרומת הדשן הכא דהא (ה) מינין להו לגבי פלוגתייהו דרב ולוי בעבודה שלין לחכרים עבודה ולחגב שיטפא דריסטא דגרסא לעיל לעיגנא קמא דרבי זירא הדר וגרסינהו בעיגנא בתרא. והר״ג יש לך עבודה שיש לחכרים עבודה ופסולה בזר מנא לי׳ מימר כו׳: **הואיל ועבודה תמה.** דסלים ליה סידור: **למימרא דעבודה תמה נעי פיים כו׳ עד משום מעשה שהיה לא אתן אל תבן נמי מנינא.** דסידור גזירין עבודה תמה היא כרבי יוחנן ולא כרב ולוי דלא מנו לה בעבודה זר חייב עליה משום דיש לחכרים סידור לי׳כרים: **ואילו זמן שני גזירין לא קתני.** מלמא עבודת לילה היא והוא גמר סידור מערכה וסידור לי׳כרים שהוא עבודת יום מחילה עבודה לחכרם היא ולא גמר סידור המערכה היא:

הדרן עלך בראשונה

אמר להם הממונה. הוא הסגן: **צאו וראו.** על המומה לו על הגג: **זמן השחיטה.** שחיטת התמיד. כלומר מה היא המזמן שהשחיטה פסולה בלילה דכתיב (ויקרא יט) ביום זבחכם: **הרוחה.** זה שעלה בגג: **ברקאי.** לשון נוהר כמו למען (היושע ט) לה ברך (ישעיה כא) המילו ברקים (תהלים עז): **עד שהוא מאכזרן.** עד שנראה הלוהר עד מבזרן: **והוא אמר להן הן.** מפרש בגמרא ׳: **למה הולרנו לך.** לעלות לגג ולרחות: **עלה מאור הלבנה.** לתת מואר הלבנה לתוך לחברים: **ודימו.** וחיבבו: **והוליאוהו לבית השריפה.** כשהבינו שנשחט בלילה: **הורידו כ״ג כו׳.** מפרש לה בגמ׳ ׳: **מיסך רגליו.** נקבים הגדולים. ולשון מיסך כמו חילן המיסך על המרך (גיר דף נד:) לפי שהלרין לנקבים גדולים כותע על ברכיו (ב) ומכשה גופו את רגליו וכן בשמות כתיב (שמות ו כד) ושם מערה ויבא שמול להסך את רגליו: **קידוש ידים ורגלים.** מן הכיור:

גמ׳

אמר להם הממונה צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה אם הגיע א״ר הרואה אומר ברקאי מתיא בן שמואל אומר האיר פני כל המזרח עד שבחברון והוא אומר הן ולמה הוצרכו לכך שפעם אחת עלה מאור הלבנה ודימו שהאיר מזרח ושחטו את התמיד והוציאוהו לבית השריפה הורידו כ״ג לבית הטבילה זה הכלל היה במקדש ג״כ כל המיסך את רגליו טעון טבילה וכל המטיל מים טעון קידוש ידים ורגלים: גמ׳

והרי [א] אברים ופדרים סוף עבודה דיממא היא והרי תרומת הדשן תחילת עבודה דיממא היא דא״ר יוחנן [ו]קדש ידיו לתרומת הדשן למחר אינו צריך לקדש שכבר קדש מתחלת עבודה אלא קשיא אלא אי אתמר הכי אתמר [ב]א״ר אסי א״ר יוחנן זר שסידר שני גזירי עצים חייב הואיל ועבודה תמה היא מתקיף לה רבא אלא מעתה תבעי פיים ולא בעיא פיים והתניא [ג]מי שזכה בתרומת הדשן יזכה בסידור שני גזירי עצים ה״ק יפייסו לה בפני עלמה [ד]כדאמרינן למימרא דעבודה תמה וזר חייב עליה מיתה בעיא פיים אין זר חייב עליה מיתה לא בעיא פיים והרי שחיטה שאני שחיטה דתחילת עבודה דיממא היא [ה] למימרא דעבודה תמה בעי פיים עבודה שיש אחריה עבודה לא בעי פיים והרי אברים ופדרים סוף עבודה דיממא היא הרי תרומת הדשן משום מעשה שהיה אמר מר זוטרא ואיתימא רב אשי אף אנן נמי תנינא אמר להם הממונה צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה ואילו זמן סידור גזירי עלים לא קתני הך דלית לה תקנתא קתני הך דאית לה תקנתא לא קתני:

הדרן עלך בראשונה

אמר [ו]להם הממונה [ו]צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה אם הגיע [א]הרואה אומר ברקאי [ו]מתיא בן שמואל אומר האיר פני כל המזרח עד שבחברון והוא אומר הן ולמה הוצרכו לכך שפעם אחת עלה מאור הלבנה ודימו שהאיר מזרח ושחטו את התמיד והוציאוהו לבית השריפה הורידו כ״ג לבית הטבילה זה הכלל היה במקדש [ז]כל המיסך את רגליו טעון טבילה וכל המטיל מים טעון קידוש ידים ורגלים: גמ׳

שהיא עבודת יום כו׳ כלעיל אלא שהא״ס מחריך לדקדק יותר במילתיה דרבא למימרא דעבודה תמה בעיא פיים ואף אנן נמי תנינא דקא מסייע למילתיה דרבי יוחנן ודיחי דלמי ליה לסייעתא תו לא מתוקמא מילתיה דרבי יוחנן מכח קשיא דרבא דלהכי ל״ל אלא אי אתמר הכי אתמר כלעיל לפי שהיא עבודת יום והשתא לא מצי למיפרך יפיקו לה בפני עלמה דטובא מיכא עבודת יום שאין מפיסין לה בפני עלמה וא״ת ה״ל מיכא ניסוך היין והמיס שהן עבודות תמות ואין מפיסין להן בפני עלמן י״ל כיון דיש לחבריהן כמה עבודות בו ביום אין מפיסין להו בפני עלמה אבל סידור שני גזירין אין לחבריהן עבודה עוד כל אותה הלילה ולהכי הוה לן למימר דחשיבא כולי האי להפיס עליה בפני עלמה ופריך והרי לי׳כרים ופדרים כו׳ ומשני סוף עבודה דיממא היא ואין עוד עבודה לחבריה בו ביום ולהכי מפיסין לה בפני עלמה לפי דבפיים דשחרית היו מפיסין נמי לחי׳כרי תמיד של בין הערבים והנך לי׳כרים אין לחבריהם עבודה כל אותו היום ופריך והרי שחיטה דמפיים לה בפני עלמה לעיקר הפיים הוה [מ] שאחט ושאר אחרי הכהנים נמשכין עמו לגד גרדא לדידיה:

הדרן עלך בראשונה

אמר להם הממונה צאו וראו כו׳. [ו]שנאמר וישכם אברהם בבקר. בפ״ק דפסחים (דף ד. ושם) פריך ומיבדוק מפקרא מי לא תניא כל היום כשר למילה אלא שהזריזין מקדימין שנאמר וישכם אברהם וגו׳ ותימה היכי גמר מהכא לחין זריזין מקדימין מאורתא למחר מה שאברהם לא עמד בלילה משום דמ״ח לא יצא יחידי בלילה כדאמר בפרק גיד הנשה (חולין דף נא.) וי״ל דמ״ח לא היה שאברהם נמנע מלשחטים בלילה כיון דשלוחי מלוה אינן ניזוקין מיהו קשה להיות גופה להא יצא יחידי בלילה מויאשכם שאברהם בעבור יליף התם ועוד קשיא כיון דשלוחי מלוה אינן ניזוקין למה נמנע מלשחטים בלילה מתוך דמ״ח לא יצא יחידי וי״ל דתרי ויאשכם כתיבי חד בעקידה וחד כשהשפיל על סדום והכא מייתי קרא לעקידה הלכך פריך שפיר מינה בפסחים לחי׳ זריזין מקדימין למלות מאורתא ק״ל שאברהם נמי לקדום בשחרית שהרי לא היה ירא כלום חדא דשלוחי מלוה אינן ניזוקין ועוד דשני עשריו עמו הוו ובפרק גיד הנשה (שם) מייתי קרא לסדום דהתם יחידי הוה שלא ירחו במפלתה של סדום כדשמכמן נשמעו של לוט ולא הוה נמי שליח מלוה כי לא היה חפץ הקב״ה שיצא בעדה רגש ותפלה:

מגמ

לגא מצא ליה לחי׳כרים עבודה לגא שייך מידי לסידור שני גזירין, וכ״ש ולוי לעיל דפטרי מדלגא מצאי ליה לכך. [דלעיל] [ופליגי] [ולדרבי יוחנן דלכך] [ולעיל] [ופסולה בזר. הדרן עלך בראשונה פרק שלישי מתני׳. **אמר להם הממונה.** פירש בקונטרס גם כאן ממונה כזה שמנוי על הקהל. ולעיל נראה לחפריסים לעיל [טו, ב ד״ה הממונה] שלא מצא אחר היה שהיה ממונה על כך. **מתיא בן שמואל אומר האיר.** פירש״י מזמנות פרק שני שלשם [ק, ב] שהוא היה ממונה על הפיוסות והיה אומר כן בשעת המקדש, ואמנם כן הוא שממונים עליהם היה כדמשמע במסכת שקלים [פ״ח מ״ג] דקרי ליה ממונה על הפיוסות והיה אומר כן בשעת המקדש, וכן בגמרא דקאמר מתיא בן שמואל על הפיוסות. והריטב״ן רשיי דשיטת הפיוסים הם שמעתי בן שמואל אומר כך אומר להריוח. ואין נראה לרבינו הנח מפשעתו אומו שהיה ממונה על הפיוסות הוא שמואל אחרינא ואומר לסם שלו ולכו כו׳, וא״כ מפשטו הא למיבעיא לן בגמרא מי אומר לחיר פני פיים. הנח פשיטא מדלא פריך ליה לעיל על לישנא קמא כדפי׳ לעיל. **שאני שחיטה דתחילת עבודה דיממא הוא.** ופ״ג מכאן דברי התנאים, אלא דיעון מזמנות הפסוקי תמילת עריכת נרות ועבודת פיים, והולכת אברים לכבש תמילת הקטורה. **ואיבא דאמרי מתקיף לה רבי זירא.** והיה כתוב בספרים והכי אברים ופדרים כו׳ והכי תרומת הדשן כו׳, ומחקו הקונטרס דומני עבודה תמה היא וכדפרישית לעיל [כד, ו ד״ה לכתוב].

זר שסידר שני גזירי עצים חייב הואיל ועבודה תמה היא. ולית ליה הא דאמרן לעיל [כד, ב] זר שסידר שני גזירין לחייב מיכא סידור אברים ולא והרי אברים ופדרים שיש אחריה עבודה, דלרבנן צריך להחזירן למערכה גדולה, ולר׳ מאיר עביד לה מערכה בפני עצמה. ודחי סוף עבודה דיממא היא. והרי תרומת הדשן שיש אחריה הוצאה חוץ למחנה וסידור המערכה. ופרקינן תחילת עבודה דיממא היא, כר׳ יוחנן דאמר קדש ידיו לתרומת הדשן, למחר אין צריך לקדש שכבר קדש מתחילת עבודה. ודקשיא לן ואמאי לא דחי הכי אימא שכבר קדש מתחילה לעבודה [ז]הנה (ו)עבודת לילה ופסולה בזר. אלא העלה בקשיא, ופרקינן משום דבתחילת הפרק נדחת זו השיניה ואי אביצית אימא לעולם תחלת עבודת יום הוא ואמאי לא תקינו לה פייס, מציקרא סבור כיון דאיכא אונס שינה לא אתו, כיון דחזו דאתו ואתו נמי לסכנה תקינו לה פייסא. **ותרי׳צנא** לר׳ יוחנן הכי, זר שסידר שני גזירין חייב הואיל ועבודה תמה היא. אי הכי תיבעי פייס בפני עצמה. ופרקינן האי כבר שנינן לה כדאמרינן בתחלת הפרק כיון דתקינו פייס לתרומת הדשן לא הוו אתו, שהיה כבד עליהן להניח השינה ולעמוד, דהוו אמרי מי יימר דמיתרמי לי, הדר תקינו מי שזכה בתרומת הדשן יזכה בסידור המערכה ובשני גזירין, כלומר הוסיפו אילו העבודות כדי שיבואו למימרא דעבודה תמה בעיא פייס כו׳, כענין הראשון.

הדרן עלך בראשונה כל מי (שהיה) [שרוצה].

אמר להם הממונה צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה כו׳.

ז) גולי ל״ל ועבודת לילה היא ופסולה בזר.

תום׳ ישנים (המשך)

ובעיא פיים, ומיכא למימר דלעיון מזבח הפנימי תמילת עריכת נרות ועבודת פיים, והולכת אברים לכבש תמילת הקטורה. **ואיבא דאמרי מתקיף לה רבי זירא.** והיה כתוב בספרים והכי אברים ופדרים כו׳ והכי תרומת הדשן כו׳, ומחקו הקונטרס דומני עבודה תמה היא וכדפרישית לעיל [כד, ו ד״ה לכתוב].

זר שסידר שני גזירי עצים חייב הואיל ועבודה תמה היא. ולית ליה הא דאמרן לעיל [כד, ב] זר שסידר שני גזירין לחייב מיכא סידור אברים

רבינו חננאל

ולא והרי אברים ופדרים שיש אחריה עבודה, דלרבנן צריך להחזירן למערכה גדולה, ולר׳ מאיר עביד לה מערכה בפני עצמה. ודחי סוף עבודה דיממא היא. והרי תרומת הדשן שיש אחריה הוצאה חוץ למחנה וסידור המערכה. ופרקינן תחילת עבודה דיממא היא, כר׳ יוחנן דאמר קדש ידיו לתרומת הדשן, למחר אין צריך לקדש שכבר קדש מתחילת עבודה. ודקשיא לן ואמאי לא דחי הכי אימא שכבר קדש מתחילה לעבודה [ז]הנה (ו)עבודת לילה ופסולה בזר. אלא העלה בקשיא, ופרקינן משום דבתחילת הפרק נדחת זו השיניה ואי אביצית אימא לעולם תחלת עבודת יום הוא ואמאי לא תקינו לה פייס, מציקרא סבור כיון דאיכא אונס שינה לא אתו, כיון דחזו דאתו ואתו נמי לסכנה תקינו לה פייסא. **ותרי׳צנא** לר׳ יוחנן הכי, זר שסידר שני גזירין חייב הואיל ועבודה תמה היא. אי הכי תיבעי פייס בפני עצמה. ופרקינן האי כבר שנינן לה כדאמרינן בתחלת הפרק כיון דתקינו פייס לתרומת הדשן לא הוו אתו, שהיה כבד עליהן להניח השינה ולעמוד, דהוו אמרי מי יימר דמיתרמי לי, הדר תקינו מי שזכה בתרומת הדשן יזכה בסידור המערכה ובשני גזירין, כלומר הוסיפו אילו העבודות כדי שיבואו למימרא דעבודה תמה בעיא פייס כו׳, כענין הראשון.

הדרן עלך בראשונה כל מי (שהיה) [שרוצה].

אמר להם הממונה צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה כו׳.

א א מיי׳ פ״ג מהלכות תמידין והלכה ב סמג עשין קנ:

ב ב מיי׳ פ״ב מהלכות ביאת מקדש הלכה [ג] ה:

הגהות הב״ח

(ה) רש״י ד״ה והכי לי׳כרים כו׳ הדשן הכא דהא אוקימנן להו לגבי פלוגתיהו דרב: (ב) רש״י ד״ה מיכך כרגלין כו׳ כוכע על בירכיו מכבדה את גופו ואת רגליו:

הגהות הגר״א

[א] גמ׳ (והכי מפרש כו׳ עד אלא קשיא) תפ״מ (וכן מפקן רש״י): [ב] שם (למימרא דעבודה תמה בעיא כו׳ עד מעשה שהיה) תפ״מ (וכן מפקן רש״י):

מוסף רש״י

אם הגיע זמן השחיטה. אם מאיר היום לשחוט את התמיד (מנחות ק:). **ברקאי.** האיר היום, כמו (תהלים עז) המילו ברקיו תבל (שם). **מתיא בן שמואל.** היה ממונה על כך, כדאמר בשקלים (ז:) שהיה ממונה על הפיוסות, והיינו פיוסות שמפייסין כשהאיר היום מי שחטו ומי זורק, וכשהוא שואל אם הגיע זמן שחיטה אמר לחותו שעל הגג תמור אם האיר פני כל המזרח עד שבחברון והוא אומר לו הן, ובגמרא ירושלמי נמצא שלפיכך היה אומר עד שבחברון כיוון שהכפורים כדי להזהיר יושבי חברון (שם. ושם: מתתיא בן שמואל). **ולמה הוצרכו לכך.** לעלות לגג ולרחות אם האיר היום (שם). **ודימו.** קבורים היו (שם). **והוציאוהו לבית השריפה.** שפפול היה לפי שנשחט בלילה, לכתיב ביום זבחכם, ביום בעי לזבוח (שם). **כל המיסך את רגליו.** גדולים, שהלך בהן הכפת (שם).

תום׳ ישנים

שהאיר ובתרומת הדשן שיש אחריה עבודת אותו היום, ועל כרחך כשקדם לו קדש לכל היום כולו, [מה שאין כן סידור מערכה] שהרי גם בלילה ניתן להקדים כמה פעמים ואין כח גם מחשבות עבודה כל כך כמו בתרומת הדשן שהיא עבודה דיממא. ה״ר יוסף. **אישתמיטתיה הא דתנא מי שזכה בו׳.** [ולקמן כה, ב] קתני ר״ק אלא מעתה יפייסו לה בפני עלמה, אבל הא לית ליה לפני עלמה, ולא מצי למימר דלעיל לא קתני לה משום דלא מצי למיפרך יפיקו לה בפני עלמה, אלא ודאי לית ליה הכי. **למימרא דעבודת יום בעיא פיים ועבודת לילה לא בעי פיים.** [מלמא בתמיה נפשה היא]. אבל אין נראה לפרש דלייק מלמא דפריך אלא מעתה דקתמרת שחיל ועבודת יום מיבעי פיים, אלמא אלו בעמא בעבודת יום, דא״כ הוה משמע שיש למנות אחר לעבודת יום, והא כתיב בהדיא [ויקרא ו, ה] ובער עליה הכהן עצים בבקר ובבקר ומוקמינן לעיל בשני גזירין, ואין נראה לפרש דלא שמיע ליה. ושוב מנה ליה למלמודא דקאי אתחילת עבודה ביממא היא, דלמא אתיקר מילתא דחייב בה זר מיתה קאי. **משום מעשה שהיה.** והוה מצי למימר משום שחלת עבודה ביממא היא, דלמא דעדיפא מינה קא מיבעיי, ושוב הכהא כמו לעיל, משום דלעיל קאמר לאתחוזה ממערכה שהיא בלילה, אבל כאן אינו אחוזה ולא שייכא משום מעשה שהיה. **למימרא שעבודת יום ושזר חייב** [עליה] מיתה **בעיא פיים.** הכא פשיטא מדלא פריך ליה לעיל על לישנא קמא כדפי׳ לעיל. **שאני שחיטה דתחילת עבודה דיממא הוא.** ופ״ג כאן דברי התנאים, אלא דיעון מזבח הפנימי תמילת עריכת נרות ועבודת פיים, והולכת אברים לכבש תמילת הקטורה. **ואיבא דאמרי מתקיף לה רבי זירא.** והיה כתוב בספרים והכי אברים ופדרים כו׳ והכי תרומת הדשן כו׳, ומחקו הקונטרס דומני עבודה תמה היא וכדפרישית לעיל [כד, ו ד״ה לכתוב].

זר שסידר שני גזירי עצים חייב הואיל ועבודה תמה היא. ולית ליה הא דאמרן לעיל [כד, ב] זר שסידר שני גזירין לחייב מיכא סידור אברים ולא והרי אברים ופדרים שיש אחריה עבודה, דלרבנן צריך להחזירן למערכה גדולה, ולר׳ מאיר עביד לה מערכה בפני עצמה. ודחי סוף עבודה דיממא היא. והרי תרומת הדשן שיש אחריה הוצאה חוץ למחנה וסידור המערכה. ופרקינן תחילת עבודה דיממא היא, כר׳ יוחנן דאמר קדש ידיו לתרומת הדשן, למחר אין צריך לקדש שכבר קדש מתחילת עבודה. ודקשיא לן ואמאי לא דחי הכי אימא שכבר קדש מתחילה לעבודה [ז]הנה (ו)עבודת לילה ופסולה בזר. אלא העלה בקשיא, ופרקינן משום דבתחילת הפרק נדחת זו השיניה ואי אביצית אימא לעולם תחלת עבודת יום הוא ואמאי לא תקינו לה פייס, מציקרא סבור כיון דאיכא אונס שינה לא אתו, כיון דחזו דאתו ואתו נמי לסכנה תקינו לה פייסא. **ותרי׳צנא** לר׳ יוחנן הכי, זר שסידר שני גזירין חייב הואיל ועבודה תמה היא. אי הכי תיבעי פייס בפני עצמה. ופרקינן האי כבר שנינן לה כדאמרינן בתחלת הפרק כיון דתקינו פייס לתרומת הדשן לא הוו אתו, שהיה כבד עליהן להניח השינה ולעמוד, דהוו אמרי מי יימר דמיתרמי לי, הדר תקינו מי שזכה בתרומת הדשן יזכה בסידור המערכה ובשני גזירין, כלומר הוסיפו אילו העבודות כדי שיבואו למימרא דעבודה תמה בעיא פייס כו׳, כענין הראשון.

הדרן עלך בראשונה כל מי (שהיה) [שרוצה].

אמר להם הממונה צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה כו׳.